

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 3. decembra 2015*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Smernica 2004/39/ES — Článok 4 ods. 1 a článok 19 ods. 4, 5 a 9 — Trhy s finančnými nástrojmi — Pojem ‚investičné služby a činnosti‘ — Ustanovenia, ktorými sa má zaručiť ochrana investorov — Pravidlá pre poskytovanie investičných služieb klientom — Povinnosť posúdiť vhodnosť alebo primeranosť ponúkanej služby — Zmluvné dôsledky nedodržania tejto povinnosti — Zmluva o spotrebiteľskom úvere — Pôžička v cudzej mene — Poskytnutie a vrátenie pôžičky vo vnútroštátnej mene — Ustanovenia o výmenných kurzoch“

Vo veci C-312/14,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Ráckevei járásbírószág (Okresný súd v Ráckeve, Maďarsko) z 27. mája 2014 a doručený Súdnemu dvoru 1. júla 2014, ktorý súvisí s konaním:

Banif Plus Bank Zrt.

proti

Mártonovi Lantosovi,

Mártonné Lantosovej,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda tretej komory L. Bay-Larsen, vykonávajúci funkciu predsedu štvrtej komory, sudcovia F. Biltgen, J. Malenovský, A. Prechal (spravodajkyňa) a K. Jürimäe,

generálny advokát: N. Jääskinen,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- M. Lantos a M. Lantos, v zastúpení: I. Kriston, úgyvéd,
- maďarská vláda, v zastúpení: M. Z. Fehér a G. Szima, splnomocnení zástupcovia,
- nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze a A. Lippstreu, splnomocnení zástupcovia,
- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,

* Jazyk konania: maďarčina.

— vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: M. Holt, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci B. Kennelly, barrister,

— Európska komisia, v zastúpení: I. Rogalski a A. Tokár, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 17. septembra 2015,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 4 ods. 1 a článku 19 ods. 4, 5 a 9 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/39/ES z 21. apríla 2004 o trhoch s finančnými nástrojmi, o zmene a doplnení smerníc Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení smernice Rady 93/22/EHS (Ú. v. ES L 145, s. 1; Mim. vyd. 06/007, s. 263).
- 2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi Banif Plus Bank Zrt. (ďalej len „Banif Plus Bank“) a pánom Lantosom a pani Lantosovou (ďalej spolu „manželia Lantosovci“) týkajúceho sa zmluvy o spotrebiteľskom úvere v cudzej mene.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 93/13/EHS

- 3 Článok 3 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288) stanovuje:

„Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.“

- 4 Podľa článku 4 ods. 2 tejto smernice:

„Hodnotenie nekalej povahy podmienok sa nevzťahuje ani k definícii hlavného predmetu zmluvy ani na primeranú cenu a úhradu na jednej strane, ako aj tovar alebo služby dodávané výmenným spôsobom na druhej strane, pokiaľ tieto podmienky sú zrozumiteľné.“

- 5 Článok 6 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“

Smernica 2004/39

6 Odôvodnenia 2 a 31 smernice 2004/39 stanovujú:

„(2) ... Na tento účel je potrebné zabezpečiť potrebnú úroveň zosúladenia, aby sa investorom poskytla vysoká úroveň ochrany...

...

(31) Jedným z cieľov tejto smernice je ochrana investorov. ...“

7 Podľa článku 1 tejto smernice:

„1. Táto smernica sa vzťahuje na investičné spoločnosti a regulované trhy.

2. Nasledovné ustanovenia sa tiež vzťahujú na úverové inštitúcie, ktorým bolo udelené povolenie podľa smernice 2000/12/ES [Európskeho parlamentu a Rady z 20. marca 2000 o začatí a vykonávaní činností úverových inštitúcií (Ú. v. ES L 126, s. 1; Mim. vyd. 06/003, s. 272)], ak poskytujú jednu alebo viac investičných služieb a/alebo vykonávajú investičné činnosti:

...

— kapitola II hlavy II okrem článku 23 ods. 2 druhého pododseku,

...“

8 Článok 4 ods. 1 body 2, 6 a 17 smernice 2004/39 obsahujú tieto definície:

„...“

2. „investičné služby a činnosti“ znamená všetky služby a činnosti uvedené v časti A prílohy I týkajúce sa akéhokoľvek nástroja uvedeného v oddiele C prílohy I;

...

6. „obchodovanie na vlastný účet“ znamená obchodovanie za vlastný kapitál, ktorého výsledkom je uzavretie transakcií s jedným alebo viacerými finančnými nástrojmi;

...

17. „finančný nástroj“ znamená tie nástroje, ktoré sú uvedené v oddiele C prílohy I“.

9 Medzi investičné služby a činnosti vymenované v oddiele A prílohy I uvedenej smernice patrí aj obchodovanie na vlastný účet. V oddiele B bodoch 2 a 4 tejto prílohy sa uvádza kategória „Vedľajších služieb“ konkrétne „poskytovanie úverov a pôžičiek investorovi na umožnenie vykonania transakcie s jedným alebo viacerými finančnými nástrojmi, ak je spoločnosť poskytujúca úver alebo pôžičku zapojená do transakcie“ a „devízové služby, ak sú tieto spojené s poskytovaním investičných služieb“. V bode 4 oddielu C tejto prílohy nazvaného „Finančné nástroje“ sú uvedené: „opcie, futures, swapy, dohody o budúcich úrokových mierach a iné derivátové kontrakty týkajúce sa cenných papierov, mien, úrokových mier alebo výnosov alebo iných derivátových nástrojov“.

- 10 Článok 19 tejto smernice sa nachádza v oddiele 2, ktorý má názov „Ustanovenia na zabezpečenie ochrany investora“ v hlave II kapitole II. Má názov „Pravidlá výkonu činnosti pri poskytovaní investičných služieb klientom“. Odseky 4, 5 a 9 tohto článku stanovujú:

„4. Pri poskytovaní investičného poradenstva alebo riadenia portfólia musí investičná spoločnosť získať potrebné informácie týkajúce sa znalostí a skúseností klienta alebo potenciálneho klienta v oblasti investícií týkajúce sa konkrétneho typu produktu alebo služby, jeho finančnej situácie a jeho investičných cieľov tak, aby investičná spoločnosť mohla odporučiť klientovi alebo potenciálnemu klientovi investičné služby a finančné nástroje, ktoré sú preňho vhodné.

5. Členské štáty zabezpečia, aby investičné spoločnosti pri poskytovaní iných investičných služieb ako sú uvedené v odseku 4, požiadali klienta alebo potenciálneho klienta, aby poskytol informácie týkajúce sa jeho znalostí a skúseností v oblasti investícií týkajúce sa konkrétneho ponúkaného alebo žiadaného druhu produktu alebo služby tak, aby investičná spoločnosť mohla posúdiť, či predpokladaná investičná služba alebo produkt sú pre klienta vhodné.

...

9. Ak sa investičná služba ponúka ako súčasť finančného produktu, ktorý už podlieha iným ustanoveniam právnych predpisov Spoločenstva alebo spoločným európskym normám týkajúcim sa úverových inštitúcií a spotrebiteľských úverov vzhľadom na posúdenie rizika pre klientov a/alebo požiadaviek na informácie, táto služba nepodlieha ďalším povinnostiam ustanoveným v tomto článku.“

- 11 Článok 51 ods. 1 smernice 2004/39 stanovuje, že členské štáty v súlade so svojimi vnútroštátnymi právnymi predpismi zabezpečia, aby sa mohli prijímať vhodné administratívne opatrenia alebo aby sa mohli uložiť administratívne sankcie voči zodpovedným osobám, ak neboli dodržané ustanovenia prijaté pri vykonávaní tejto smernice. Členské štáty zabezpečia, aby boli tieto opatrenia účinné, primerané a odradzujúce.

Smernica 2008/48/ES

- 12 Podľa článku 2 ods. 1 a 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (Ú. v. EÚ L 133, s. 66, a korigendá Ú. v. EÚ L 207, 2009, s. 14, Ú. v. EÚ L 199, 2010, s. 40, a Ú. v. EÚ L 234, 2011, s. 46):

„1. Táto smernica sa vzťahuje na zmluvy o úvere.

2. Táto smernica sa nevzťahuje:

...

- h) zmluvy o úvere, ktoré sa uzatvárajú s investičnými spoločnosťami vymedzenými v článku 4 ods. 1 smernice [2004/39] alebo s úverovými inštitúciami vymedzenými v článku 4 smernice 2006/48/ES [Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/48/ES zo 14. júna 2006 o začatí a vykonávaní činností úverových inštitúcií (Ú. v. EÚ L 177, s. 1)], aby sa investorovi umožnilo uskutočniť transakciu týkajúcu sa jedného alebo viacerých nástrojov uvedených v oddiele C prílohy I k smernici [2004/39], ak je táto investičná spoločnosť alebo úverová inštitúcia poskytujúca úver zapojená do takejto transakcie;

...“

13 Článok 3 smernice 2008/48 nazvaný „Vymedzenie pojmov“ stanovuje:

„Na účely tejto smernice sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

...

c) ‚zmluva o úvere‘ je zmluva, ktorou veriteľ poskytuje alebo sľubuje poskytnúť spotrebiteľovi úver vo forme odloženej platby, pôžičky alebo inej podobnej finančnej pomoci, okrem zmlúv o sústavnom poskytovaní služieb alebo dodávaní tovaru rovnakého druhu, ak spotrebiteľ platí za takéto služby v priebehu ich poskytovania alebo za tovar v priebehu jeho dodávania formou splátok;

...“

14 V kapitole II tejto smernice, ktorá má názov „Informácie a postupy pred uzavretím zmluvy o úvere“, sa nachádza okrem iného článok 4 s názvom „Štandardné informácie, ktoré má obsahovať reklama“, článok 5 s názvom „Informácie pred uzavretím zmluvy“ a článok 8 s názvom „Povinnosť posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa“. Kapitola IV tejto smernice s názvom „Informácie a práva týkajúce sa zmlúv o úvere“ obsahuje okrem iného aj článok 10 nazvaný „Informácie, ktoré má obsahovať zmluva o úvere“ a článok 11 nazvaný „Informácie o úrokovej sadzbe úveru“.

Maďarské právo

15 Zákomom č. CCXXXVII z roku 2007 o investičných spoločnostiach a subjektoch obchodujúcich na burzách, ako aj o normách regulujúcich činnosti, ktoré môžu vykonávať (a befektetési vállalkozásokról és az árutózsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény) sa okrem iného preberá smernica 2004/39 do maďarského právneho poriadku.

16 § 4 tohto zákona v znení platnom ku dňu skutkových okolností vo veci samej obsahuje tieto definície:

“...“

6. investičný úver: úver poskytnutý na nákup finančného nástroja, ak sa úverová inštitúcia zúčastňuje na vykonávaní tejto transakcie;

...

11. swap: akákoľvek komplexná zmluva týkajúca sa obchodovania s investičným nástrojom, ktorá v zásade pozostáva z transakcií spočívajúcich z nákupu pri aktuálnom výmennom kurze a z nákupu pri budúcom výmennom kurze alebo z viacerých transakcií pri budúcom výmennom kurze a vo všeobecnosti zahŕňa výmenu finančných tokov;

...

50. finančný nástroj: je nástroj predstavujúci peňažnú pohľadávku, s výnimkou sériovo emitovaných cenných papierov, s ktorými sa obchoduje na finančnom trhu;

...

60. derivátová zmluva: zmluva, ktorej hodnota závisí od hodnoty podkladového finančného nástroja a ktorá je predmetom vlastného vyjednávania;

...“

- 17 Článok 19 smernice 2004/39 bol vykonaný §40 až § 45 tohto zákona.
- 18 § 231 Občianskeho zákonníka v znení platnom ku dňu skutkových okolností vo veci samej stanovuje:
- „1. Ak nie je ustanovené inak, peňažné dlhy sa musia splatiť v mene, ktorá je zákonným platidlom v mieste plnenia záväzku.
2. Dlhy vyjadrené v inej mene alebo v zlate sa prevedú na základe výmenného kurzu (ceny) uplatňovaného v mieste a ku dňu platby.“
- 19 § 523 uvedeného zákonníka stanovuje:
- „1. Na základe zmluvy o pôžičke je finančná inštitúcia alebo akýkoľvek veriteľ povinný poskytnúť dlžníkovi dohodnutú sumu; dlžník je povinný túto sumu vrátiť v súlade so zmluvou.
2. Pokiaľ sa nestanovilo inak, dlžník je povinný zaplatiť úroky, ak je veriteľom finančná inštitúcia (banková pôžička).“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 20 Dňa 11. júna 2008 pán Lantos uzatvoril s Banif Plus Bank zmluvu o spotrebiteľskom úvere v cudzej mene, predmetom ktorej bol nákup motorového vozidla. Pani Lantosovej ako manželke pána Lantosa vyplývali z tejto zmluvy isté záväzky. Vnútroštátny súd túto zmluvu kvalifikoval ako zmluvu o pôžičke v zmysle § 523 Občianskeho zákonníka.
- 21 V podmienkach tejto zmluvy sa nachádzali určité zmluvné ustanovenia o tzv. fiktívnom peňažnom toku vedenom v devízach a o skutočnom peňažnom toku vo vnútroštátnej mene, teda v prejednávanej veci v maďarských forintoch (HUF).
- 22 Vnútroštátny súd opísal zmluvný mechanizmus výmeny peňažného toku v devízach takto:
- „V deň poskytnutia pôžičky [Banif Plus Bank] vypočítala devízový ekvivalent sumy, ktorú mala vyplatiť pri výmennom kurze platnom v deň určený vopred a v súlade s § 231 Občianskeho zákonníka, [následne] zakúpila od klienta tieto devízy (pripísané) na jeho ťarchu, pričom použila výmenný kurz pre nákup devíz platný v čase vyplatenia (transakcia pri aktuálnom výmennom kurze), a protihodnotu mu vyplatila vo forintoch. [Napokon] [Banif Plus Bank] predala klientovi uvedené devízy za forinty, pričom použila výmenný kurz pre predaj devíz platný v čase vrátenia pôžičky (transakcia pri budúcom výmennom kurze platnom v čase vrátenia pôžičky), aby tak klient mohol svoj dlh vedený v devízach splatiť v devízach.“
- 23 Vnútroštátny súd okrem toho uvádza, že vo svojom rozhodnutí č. 6/2013 PJE, ktoré bolo vydané v záujme jednotného výkladu ustanovení občianskeho práva, Kúria (Najvyšší súd) zastával názor, že pôžičky v cudzej mene treba kvalifikovať ako devízové pôžičky v zmysle § 231 Občianskeho zákonníka. Podľa tohto súdu v dôsledku týchto zmlúv vznikne dlh v devízach. V týchto zmluvách však na rozdiel od zmlúv o pôžičke, na základe ktorých nastáva skutočné vyplatenie devíz, bude určitá devíza použitá ako účtovná jednotka, pričom platby sa uskutočnia vo vnútroštátnej mene. V dôsledku toho bude peňažný tok v devízach fiktívny, zatiaľ čo peňažný tok vo vnútroštátnej mene bude skutočný.
- 24 Okrem toho vnútroštátny súd uviedol, že Banif Plus Bank tvrdí, že neposkytla žiadnu investičnú službu, nijakú vedľajšiu službu súvisiacu s investičnou činnosťou a ani neposkytla službu súvisiacu s burzou cenných papierov. Zmluva sporná vo veci samej je zmluva o spotrebiteľskej pôžičke uzavretá s Banif Plus Bank v rámci jej úverovej činnosti, ktorá je upravená v zákone č. CXXXVIII z roku 2013

o úverových inštitúciách a finančných spoločnostiach (a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. Törvény), takže jej platnosť nemožno posudzovať ani z hľadiska ustanovení zákona č. CXXXVIII z roku 2007, ani z hľadiska smernice 2004/39.

- 25 Manželia Lantosovci pred vnútroštátnym súdom tvrdili, že na to, aby sa dosiahol výklad zákona č. CXXXVIII z roku 2007 v súlade s uvedenou smernicou, je potrebný návrh na začatie prejudiciálneho konania, keďže Kúria (Najvyšší súd) sa vo svojom rozhodnutí č. 6/2013 PJE oprel o ustanovenia Občianskeho zákonníka, najmä o ustanovenie § 231, ktoré nie je dotknuté prebratím uvedenej smernice, aby urobil záver, že zmluvy o úvere v cudzej mene patria do oblasti kapitálového trhu.
- 26 Za týchto okolností Ráckevei járásbírószág (Okresný súd v Ráckeve) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Má sa vychádzať z toho, že v prípade ponuky transakcie (výmenného kurzu) klientovi, ktorá – právne koncipovaná ako zmluva o pôžičke v cudzej mene – spočíva v hotovostnej kúpe v čase vyplatenia peňažných prostriedkov a budúcej kúpe v čase ich vrátenia, ktorá sa uskutoční na základe prepočtu sumy vypočítanej v devízach na forinty, a v dôsledku ktorej je klientova pôžička vystavená účinkom a rizikám (kurzové riziko), ide o finančný nástroj podľa ustanovení článku 4 ods. 1 bodu 2 (investičné služby a činnosti) a bodu 17 (finančný nástroj), ako aj podľa prílohy I oddielu C bodu 4 (futures, derivátové nástroje) smernice 2004/39?
2. Má sa vychádzať z toho, že pri vykonávaní obchodovania na vlastný účet v súvislosti s finančným nástrojom uvedeným v prvej otázke ide podľa ustanovení článku 4 ods. 1 bodu 6 (obchodovanie na vlastný účet) a prílohy I oddielu A bodu 3 (obchodovanie na vlastný účet) smernice 2004/39 o investičnú službu alebo investičnú činnosť?
3. Je finančná inštitúcia povinná vykonať preskúmanie vhodnosti upravené v článku 19 ods. 4 a 5 smernice 2004/39 a pritom zohľadniť, že futures – ktoré predstavuje investičnú službu v súvislosti s finančnými derivátmi – je ponúkaný ako súčasť iného finančného produktu (a to zmluvy o pôžičke), a že už samotný derivát je komplexným finančným nástrojom? Treba predpokladať, že článok 19 ods. 9 smernice 2004/39 sa neuplatní preto, lebo vzhľadom na to, že riziká, ktoré klient v súvislosti s pôžičkou a finančným nástrojom znáša, sú vo svojej podstate odlišné, je posúdenie primeranosti nevyhnutné, pokiaľ transakcia obsahuje finančný derivát?
4. Má obídene článok 19 ods. 4 a 5 smernice 2004/39 za následok neplatnosť zmluvy o pôžičke uzatvorenej medzi [Banif Plus Bank] a [dlžníkmi]?”

O návrhu na opätovné začatie ústnej časti konania

- 27 Po skončení ústnej časti konania 17. septembra 2015 po predložení návrhov generálneho advokáta manželia Lantosovci listom z 20. septembra 2015 podaným do kancelárie Súdneho dvora 25. septembra podali návrh na opätovné začatie tejto fázy konania.
- 28 Na podporu tohto návrhu uviedli, že uvedené návrhy obsahujú chyby a nezrovnalosti a že treba opätovne otvoriť ústnu časť konania, aby Súdny dvor mohol požiadať vnútroštátny súd o vysvetlenia na základe článku 101 svojho rokovacieho poriadku, pokiaľ ide o skutkový stav a pravidlá vnútroštátneho práva, ktoré podľa generálneho advokáta chýbajú, a v dôsledku toho je návrh na začatie prejudiciálneho konania neprípustný.
- 29 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa článku 83 rokovacieho poriadku Súdny dvor môže kedykoľvek po vypočutí generálneho advokáta rozhodnúť o opätovnom začatí ústnej časti konania, najmä ak usúdi, že nemá dostatok informácií, alebo ak účastník konania uviedol po skončení tejto

časti konania novú skutočnosť, ktorá môže mať rozhodujúci vplyv na rozhodnutie Súdneho dvora, alebo ak sa má vo veci rozhodnúť na základe tvrdenia, o ktorom sa nemali možnosť vyjadriť účastníci konania alebo subjekty oprávnené podľa článku 23 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie.

- 30 V prejednávanej veci sa Súdny dvor po vypočutí generálneho advokáta domnieva, že má dostatok informácií na to, aby rozhodol, a že vec nie je potrebné rozhodnúť na základe tvrdení, ku ktorým sa účastníci konania nevyjadrili.
- 31 Ďalej treba uviesť, že nebolo predložené tvrdenie v tom zmysle, že účastníci konania po skončení ústnej časti konania uviedli novú skutočnosť, ktorá môže mať rozhodujúci vplyv na rozhodnutie Súdneho dvora.
- 32 Okrem toho možnosť Súdneho dvora požiadať vnútroštátny súd o vysvetlenie na základe článku 101 rokovacieho poriadku je len takou právomocou, ktorej využitie musí Súdny dvor v jednotlivých prípadoch posúdiť v rámci svojej voľnej úvahy.
- 33 Ďalej treba pripomenúť, že na základe článku 252 druhého odseku ZFEÚ má generálny advokát za úlohu nestranné a nezávisle predkladať na verejných zasadnutiach odôvodnené návrhy v prípadoch, ktoré si v súlade so Štatútom Súdneho dvora vyžadujú jeho účasť. Súdny dvor však nie je viazaný ani návrhmi, ktoré predniesol generálny advokát, ani odôvodnením, na základe ktorého k týmto návrhom generálny advokát dospel (pozri najmä rozsudok Komisia/Parker Hannifin Manufacturing a Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, bod 29).
- 34 Návrh na opätovné začatie ústnej časti konania preto treba zamietnuť.

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti

- 35 V rozsahu, v akom vlády členských štátov predložili písomné pripomienky, v ktorých namietali neprípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania alebo vyjadrili svoje pochybnosti o prípustnosti niektorých prejudiciálnych otázok, treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora, ak sa prejudiciálne otázky položené vnútroštátnym súdom týkajú výkladu ustanovenia práva Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť, pokiaľ nie je zjavné, že návrh na začatie prejudiciálneho konania v skutočnosti smeruje k rozhodovaniu o vykonštruovanom spore alebo k formulovaniu poradných názorov o všeobecných alebo hypotetických otázkach, ak požadovaný výklad práva Únie nemá žiadny vzťah k realite alebo k predmetu sporu, alebo keď Súdny dvor nemá dostatok skutkových a právnych informácií potrebných na to, aby odpovedal užitočným spôsobom na otázky, ktoré sú mu položené (pozri najmä rozsudok Les Vergers du Vieux Tauves, C-48/07, EU:C:2008:758, bod 17).
- 36 V prejednávanej veci sa otázky položené vnútroštátnym súdom týkajú výkladu ustanovení práva Únie, konkrétne článku 4 ods. 1 a článku 19 ods. 4, 5 a 9 smernice 2004/39.
- 37 Hoci sa zdá, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je trochu stručný a obsahuje určité nejasnosti, ktoré vyplývajú predovšetkým z toho, že vnútroštátny súd ako keby prijal argumentáciu manželov Lantosovcov za základ položených otázok, nič to nemení na tom, že Súdny dvor má k dispozícii skutkové a právne okolnosti, aby mohol na tieto otázky odpovedať užitočným spôsobom.

- 38 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu a z písomných pripomienok predložených Súdneho dvoru totiž vyplýva, že zmluva o pôžičke dotknutá vo veci samej sa vyznačuje vymedzením požičaného kapitálu a mesačných splátok v devízach, zatiaľ čo tento kapitál bol vyplatený vo vnútroštátnej mene a splátky sa majú splácať v tejto mene.
- 39 Ako pritom uvádza vnútroštátny súd, z tejto zmluvy nevyplýva nijaká výmena peňažných tokov alebo skutočná devízová výmena medzi Banif Plus Bank a manželmi Lantosovcami, keďže vnútroštátna mena je jediným platobným prostriedkom pre tohto veriteľa, ako aj pre dlžníkov a zahraničná mena slúži len ako účtovná jednotka.
- 40 Zo spisu predloženého Súdneho dvoru vyplýva, že zmluva obsahuje ustanovenia o prepočte požičaného kapitálu a splátok vo vnútroštátnej mene. Podľa týchto ustanovení sa výška kapitálu stanoví na základe nákupnej ceny devíz v okamihu vyplatenia a výška každej splátky sa stanoví na základe predajnej ceny týchto devíz v okamihu výpočtu každej splátky.
- 41 V tejto súvislosti sa vnútroštátny súd pýta Súdneho dvora predovšetkým na to, či – tak, ako to tvrdia manželka Lantosovci – takáto zmluva tým, že obsahuje ustanovenia o výmenných kurzoch, ktoré majú za následok prenos kurzového rizika na dlžníkov, patrí do oblasti pôsobnosti smernice 2004/39, keďže podľa týchto ustanovení Banif Plus Bank poskytuje investičnú službu, takže ako úverová inštitúcia podľa článku 1 ods. 2 tejto smernice mala okrem iného posúdiť, či je ponúkaná služba vhodná v súlade s príslušným ustanovením článku 19 tejto smernice. Manželka Lantosovci ďalej tvrdia, že keďže nedošlo k takému posúdeniu, zmluva sa musí zrušiť.
- 42 Z toho vyplýva, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je prípustný.

O veci samej

Úvodné pripomienky

- 43 Na úvod treba uviesť, že v rámci veci, ktorá viedla k rozsudku Kásler a Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282), sa Kúria (Najvyšší súd) už pýtal Súdneho dvora na podmienky uplatnenia smernice 93/13 v konkrétnom kontexte zmlúv o spotrebiteľskom úvere v cudzej mene. V tejto súvislosti Kúria (Najvyšší súd) rozhodnutím č. 2/2014 PJE vydanom v záujme jednotného výkladu ustanovení občianskeho práva, rozhodol, že ustanovenia týkajúce sa výmenného kurzu – v rozsahu, v akom zavádzajú asymetriu medzi výmenným kurzom na nákup devíz, ktorý sa použije pri vyplatení finančných prostriedkov, a výmenným kurzom pre predaj devíz, ktorý sa použije na výpočet mesačných splátok – možno preskúmať, pokiaľ ide o ich nekalú povahu, a možno ich považovať za nekalé okrem iného preto, že banka získa od spotrebiteľa odmenu vo výške rozdielu medzi týmito dvoma kurzami bez toho, aby mu poskytla akúkoľvek službu.
- 44 V uvedenom rozhodnutí však Kúria (Najvyšší súd) v podstate rozhodol, že také zmluvy o úvere v cudzej mene, ako je zmluva dotknutá vo veci samej, ktoré majú za následok prenesenie kurzového rizika výhradne na spotrebiteľa výmenou za výhodnejšiu úrokovú mieru, ako je miera ponúkaná pri pôžičkách vo vnútroštátnej mene, sa týkajú hlavného predmetu zmluvy v zmysle vnútroštátnej právnej úpravy, ktorou sa preberá článok 4 ods. 2 smernice 93/13, takže tieto ustanovenia možno skúmať, len pokiaľ ide o ich klamlivú povahu.
- 45 Okrem toho v rozhodnutí č. 6/2013 PJE vydanom v záujme jednotného výkladu ustanovení občianskeho práva Kúria (Najvyšší súd) rozhodol, že uzavretie takejto zmluvy o úvere v cudzej mene nevedie k uplatneniu povinností poskytnutia informácií podľa § 40 až § 42 zákona č. CXXXVIII z roku 2007, ktorými sa preberá článok 19 smernice 2004/39, keďže v rámci takejto zmluvy veriteľ neposkytuje žiadnu z investičných služieb vymenovaných v článku 5 uvedeného zákona, ale vypláca istinu, ktorá

môže, ale nemusí byť určená na dané financovanie. § 40 a § 42 zákona č. CXXXVIII z roku 2007 sa však uplatnia v prípade, že takáto pôžička je súčasne investičnou transakciou, pokiaľ sa investičné služby týkajúce sa finančného nástroja poskytujú z finančných prostriedkov dlžníka.

- 46 Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka len výkladu smernice 2004/39.
- 47 Treba však uviesť, že v takom prípade, ako je dotknutý vo veci samej, môžu byť relevantné aj iné ustanovenia práva Únie týkajúce sa ochrany spotrebiteľa.
- 48 Týka sa to najmä ustanovení smernice 93/13, ktorá stanovuje výnimku z mechanizmu vecného preskúmania nekalých podmienok, ako je upravený v rámci systému ochrany spotrebiteľov zavedeného touto smernicou (pozri v tomto zmysle rozsudok Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, bod 42).
- 49 Ďalej treba uviesť právnu úpravu týkajúcu sa spotrebiteľských úverov, v tomto prípade smernicu Rady 87/102/EHS z 22. decembra 1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru (Ú. v. ES L 42, s. 48; Mim. vyd. 15/001, s. 326), a smernicu 2008/48, ktoré obsahujú celý rad ustanovení na ochranu spotrebiteľa, ktoré ukládajú veriteľom určité povinnosti týkajúce sa informovania spotrebiteľa.

O prvej a druhej otázke

- 50 Svojou prvou a druhou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 4 ods. 1 bod 2 smernice 2004/39 vykladať v tom zmysle, že devízové transakcie, ktoré uskutočňuje úverová inštitúcia na základe ustanovení zmluvy o pôžičke v cudzej mene, o akú ide vo veci samej, a ktoré spočívajú v stanovení výšky pôžičky na základe nákupného devízového kurzu platného v okamihu vyplatenia finančných prostriedkov a výšky mesačných splátok na základe predajného devízového kurzu v okamihu výpočtu týchto jednotlivých splátok, predstavujú investičnú službu alebo činnosť v zmysle tohto ustanovenia.
- 51 Hoci v tejto súvislosti jedine vnútroštátnemu súdu prislúcha vyjadriť sa ku kvalifikácii týchto podmienok v závislosti od osobitných okolností daného prípadu, nič to nemení na skutočnosti, že Súdny dvor má právomoc na to, aby z ustanovení uvedenej smernice, v danom prípade článku 4 ods. 1 bodu 2, vyvodil kritériá, ktoré vnútroštátny súd môže alebo musí na tento účel uplatniť (pozri v tomto zmysle rozsudok Genil 48 a Comercial Hostelera de Grandes Vinos, C-604/11, EU:C:2013:344, bod 43).
- 52 Vnútroštátnemu súdu však nič nebráni, aby požiadal Súdny dvor o rozhodnutie týkajúce sa takej kvalifikácie, ako to vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na prejudiciálne konanie, urobil vo svojej prvej a druhej otázke, ale za predpokladu, že vnútroštátny súd konštatuje a posúdi skutkové okolnosti nevyhnutné pre túto kvalifikáciu s ohľadom na všetky skutočnosti obsiahnuté v spise, ktoré má k dispozícii.
- 53 V prejednávanej veci ide o otázku, či transakcie, ktoré uskutočňuje úverová inštitúcia, ktoré spočívajú v prepočte čiastok v cudzej mene na vnútroštátnu menu, na účely výpočtu výšky pôžičky a jej splátok v súlade s ustanoveniami zmluvy o pôžičke týkajúcimi sa výmenných kurzov, možno kvalifikovať ako „investičné služby a činnosti“ v zmysle článku 4 ods. 1 bodu 2 smernice 2004/39.
- 54 Podľa predmetného ustanovenia investičné služby a činnosti znamenajú všetky služby a činnosti uvedené v oddiele A prílohy I týkajúce sa akéhokoľvek nástroja uvedeného v oddiele C prílohy I.

- 55 Treba pritom konštatovať, že transakcie dotknuté vo veci samej nepatria do uvedeného oddielu A, pretože ide o činnosti súvisiace s devízami, ktoré sú čisto vedľajšie k poskytnutiu a splácaniu spotrebiteľskej pôžičky v cudzej mene.
- 56 S výhradou overenia vnútroštátnym súdom sa totiž tieto transakcie obmedzujú na prepočet výšky pôžičky a mesačných splátok v cudzej mene (zúčtovacia mena) na vnútroštátnu menu (platobná mena) na základe nákupného alebo predajného kurzu tejto cudzej meny.
- 57 Tieto transakcie nemajú inú funkciu ako tú, že slúžia ako prostriedok na vykonávanie základných platobných povinností vyplývajúcich zo zmluvy o pôžičke, konkrétne na poskytnutie finančných prostriedkov veriteľom a vrátenie týchto prostriedkov spolu s úrokmi dlžníkom. Cieľom týchto transakcií nie je vykonanie investície, pretože spotrebiteľ sa snaží len získať finančné prostriedky na nákup spotrebného tovaru alebo poskytnutie služby, ale nechce napríklad riadiť kurzové riziko alebo špekulovať s devízovým kurzom.
- 58 Okrem toho na rozdiel od toho, čo tvrdia manželia Lantosovci, nemožno prijať záver, že uvedené transakcie patria predovšetkým pod pojem „obchodovanie na vlastný účet“ uvedený v oddiele A bode 3 prílohy I smernice 2004/39.
- 59 Podľa článku 4 ods. 1 bodu 6 tejto smernice tento pojem označuje obchodovanie za vlastný kapitál, ktorého výsledkom je uzavretie transakcií s jedným alebo viacerými finančnými nástrojmi.
- 60 V prejednávanej veci – s výhradou overenia vnútroštátnym súdom – sa pritom nezdá, že by sa devízové transakcie úverovej inštitúcie pri vykonávaní zmluvy o pôžičke, o akú ide vo veci samej, týkali obchodovania s jedným alebo viacerými finančnými nástrojmi s cieľom uzavrieť transakcie.
- 61 Zdá sa, že jediným cieľom týchto devízových transakcií totiž je umožniť poskytnutie a splácanie pôžičky.
- 62 Okrem toho nemožno tvrdiť, že transakcie vykonané v rámci zmluvy o pôžičke, o akú ide vo veci samej, patria do kategórie „vedľajších služieb“ uvedených v prílohe I časti B smernice 2004/39.
- 63 V tejto súvislosti treba uviesť, že aj keď v súlade s bodom 2 oddielu B tejto prílohy I môže byť poskytnutie úveru alebo pôžičky vedľajšou službou, tak to nie je v prípade, ak sa tento úver alebo pôžička poskytuje investorovi, aby sa mu umožnilo vykonať transakciu s jedným alebo viacerými finančnými nástrojmi v prípadoch, keď je inštitúcia poskytujúca úver alebo pôžičku do tejto transakcie zapojená. Je pritom nesporné, že účelom takejto pôžičky dotknutej vo veci samej nie je umožniť, aby sa vykonala takáto budúca transakcia.
- 64 Zmluvy o poskytnutí úveru úverovou inštitúciou, ktoré patria pod uvedený bod 2, pokiaľ majú taký účel, sú naopak vylúčené z pôsobnosti smernice 2008/48 na základe jej článku 2 ods. 2 písm. h).
- 65 Okrem toho sú v prílohe I oddiele B bode 4 smernice 2004/39 uvedené „devízové služby, ak sú tieto spojené s poskytovaním investičných služieb“.
- 66 Z tohto znenia vyplýva, že devízové služby nie sú samy osebe investičnými službami, ktoré patria do prílohy I oddielu A tejto smernice.
- 67 Devízové transakcie dotknuté vo veci samej pritom nie sú spojené ani s investičnou službou v zmysle článku 4 ods. 1 bodom 2 smernice 2004/39, ale s transakciou, ktorá sama osebe nie je finančným nástrojom v zmysle článku 4 ods. 1 bodom 17 tejto smernice.

- 68 Vzhľadom na skutočnosti uvedené v spise, ktorý má Súdny dvor k dispozícii – a opäť s výhradou overenia vnútroštátnym súdom – sa totiž, na rozdiel od toho, čo tvrdia manželka Lantosovci, zdá, že devízové transakcie, ktoré vykonáva úverová inštitúcia v rámci plnenia takej zmluvy o pôžičke, o akú ide vo veci samej, sa netýkajú niektorého finančného nástroja uvedeného v prílohe I oddiele C tejto smernice, hlavne nie futures.
- 69 Futures sa vo finančnom práve zvyčajne vykladá ako druh derivátovej zmluvy, v ktorej sa zmluvné strany dohodnú, že jedna z nich kúpi a druhá predá k určitému dátumu tzv. podkladové aktívum za cenu, ktorá sa pevne stanoví pri uzavretí zmluvy.
- 70 Predmetom zmluvy o spotrebiteľskej pôžičke, o akú ide vo veci samej, pritom nie je predaj finančného aktíva za cenu stanovenú pri uzavretí zmluvy.
- 71 Po prvé v zmluve, o akú ide vo veci samej, nie je možné rozlíšiť medzi samotnou zmluvou o pôžičke a transakciou budúceho predaja devíz, keďže jediným predmetom tejto transakcie je splnenie podstatných povinností tejto zmluvy, teda povinností splatiť istinu a jednotlivé splátky, pričom treba zastávať názor, že takáto transakcia sama osebe nie je finančným nástrojom.
- 72 Ustanovenia takejto zmluvy o pôžičke týkajúce sa prevodu cudzej meny teda nepredstavujú finančný nástroj odlišný od transakcie tvoriacej predmet tejto zmluvy, ale len určitý spôsob jej vykonania od nej neoddeliteľný.
- 73 Situácia, o akú ide vo veci samej, sa tak zásadne líši od situácie vo veci, ktorá viedla k rozsudku Genil 48 a Comercial Hostalera de Grandes Vinos (C-604/11, EU:C:2013:344), ktorá sa týkala termínovaného finančného nástroja, tzv. swapu, ktorý mal klientov bánk chrániť pred kolísaním úrokovým sadziab, ktorému boli vystavení z dôvodu uzavretia zmlúv týkajúcich sa určitých finančných produktov s týmito bankami.
- 74 Po druhé v rámci takej zmluvy o pôžičke, o akú ide vo veci samej, sa hodnota cudzej meny, ktorá sa použije na výpočet splátok, nestanoví vopred, ale sa určí na základe predajného kurzu tejto meny v deň splatnosti každej mesačnej splátky.
- 75 Z toho vyplýva – s výhradou overenia vnútroštátnym súdom – že devízové transakcie, ktoré vykonáva úverová inštitúcia v rámci plnenia zmluvy o pôžičke v cudzej mene, o akú ide vo veci samej, nemožno kvalifikovať ako investičné služby, takže táto inštitúcia okrem iného nepodlieha povinnostiam v oblasti posúdenia vhodnosti ponúkanej služby podľa článku 19 smernice 2004/39.
- 76 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na prvú a druhú otázku odpovedať tak, že článok 4 ods. 1 bod 2 smernice 2004/39 sa má vykladať v tom zmysle, že devízové transakcie, ktoré uskutočňuje úverová inštitúcia na základe ustanovení zmluvy o pôžičke v cudzej mene, o akú ide vo veci samej, a ktoré spočívajú v stanovení výšky pôžičky na základe nákupného devízového kurzu platného v okamihu vyplatenia finančných prostriedkov a výšky mesačných splátok na základe platného predajného devízového kurzu v okamihu výpočtu týchto jednotlivých splátok, nepredstavujú investičnú službu alebo činnosť v zmysle tohto ustanovenia, čo však musí overiť vnútroštátny súd.

O tretej a štvrtej otázke

- 77 Vzhľadom na odpoveď na prvú a druhú otázku nie je potrebné odpovedať na tretiu a štvrtú otázku.
- 78 Posledné dve uvedené otázky totiž predpokladajú, že devízové transakcie dotknuté vo veci samej možno kvalifikovať ako investičné služby alebo činnosti v zmysle článku 4 ods. 1 bodu 2 smernice 2004/39.

- 79 Pokiaľ ide o štvrtú otázku, treba pre všetky potrebné prípady pripomenúť, že Súdny dvor už rozhodol, že vnútroštátny právny poriadok každého členského štátu musí stanoviť zmluvné následky v prípade, keď investičný podnik, ktorý ponúka investičnú službu, nesplní požiadavky týkajúce sa posúdenia stanovené v článku 19 ods. 4 a 5 smernice 2004/39, pod podmienkou dodržania zásad ekvivalencie a efektivity (rozsudok Genil 48 a Comercial Hostelera de Grandes Vinos, C-604/11, EU:C:2013:344, bod 58).

O trovách

- 80 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

Článok 4 ods. 1 bod 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/39/ES z 21. apríla 2004 o trhoch s finančnými nástrojmi, o zmene a doplnení smerníc Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení smernice Rady 93/22/EHS sa má vykladať v tom zmysle, že devízové transakcie, ktoré uskutočňuje úverová inštitúcia na základe ustanovení zmluvy o pôžičke v cudzej mene, o akú ide vo veci samej, a ktoré spočívajú v stanovení výšky pôžičky na základe nákupného devízového kurzu platného v okamihu vyplatenia finančných prostriedkov a výšky mesačných splátok na základe platného predajného devízového kurzu v okamihu výpočtu týchto jednotlivých splátok, nepredstavujú investičnú službu alebo činnosť v zmysle tohto ustanovenia, čo však musí overiť vnútroštátny súd.

Podpisy